RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 2032 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ NĂM 27 DÉCEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1773

	HANOI							
	Một tờ giá 0$02	Hai tờ giá 0$04	Ba tờ giá 0$06	Bốn tờ giá 0$08	Năm tờ giá 0$10	Sáu tờ giá 0$12	Bảy tờ giá 0$14	Người quê
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00		
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»		
Sáu tháng .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00		
Ba tháng . .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00		
Một tháng . .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00		

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V LUẬN

Adresse télégraphiques : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Tục ky-lạp ở nước ta bây giờ

Hiện nay ở Bắc-kỳ ta, cái phong-trào cải-lương hương-tục đã tràn khắp mọi nơi, nên phàm những tục ma, chay, khao, vọng, cũng là những tục ăn uống khác đã tùy nghi tinh giảm đi nhiều; nhận cái sướng khẩu phúc trong một lúc, để bớt cái khổ đóng góp trong một năm, sự tinh giảm ấy thật rất hợp thời, chữa đôi phần cho cái bệnh nghèo-khổ của dân mà thực được cái dưỡng sinh-lý cho dân ta lắm. Nhưng còn có một tục nữa, tuy tự bề ngoài xem ra, thì cho là việc rất thường, mà xét ra cho kỹ, chính lại làm phiền lụy cho người ta cũng không phải là nhỏ, tưởng ta cũng nên chú-ý đến mà tùy thời sửa đổi, chỉ nên giữ lấy ý hay, mà bỏ bớt điều lụy lớn : tục ấy là tục ky-lạp.

Hằng năm cứ đến ngày húy nhật ông bà cha mẹ (là ngày ông bà cha mẹ chết, tục gọi là ngày giỗ), thì con cháu làm lễ cúng hiến, rồi mời họ hàng bạn hữu đến thết đãi ; nhưng nhà quan trường và những nhà phong-phú, thì đến ngày ấy làm cỗ rất to, mời khách rất đông, ăn uống rạm rịch, ra vào tấp nập, thật rất linh đình. Ấy suốt cả Bắc-kỳ và Trung-kỳ, từ thành-thị cho đến thôn-quê, đâu đâu cũng cùng thế cả.

Tục ấy sinh ra từ bao giờ cũng không rõ, nhưng khi dẫn chủ-ý tưởng cũng chỉ là để ghi nhớ cái ngày khi thế của ông bà cha mẹ mà tỏ ra tấm lòng đau đớn buồn rầu, chứ không phải là ngày đặt ra yến tiệc họp khắp thân bằng, để chén chú chén anh, vui cười trò chuyện đâu.

Xét ra tục ky-lạp của ta, ý từ rất là trung-hậu, nghĩa lý rất là sâu xa, năm năm đến ngày buồn ấy lại làm lễ kỷ-niệm, để làm dài lâu cái mối ai cảm mà xúc-động cái lòng ân-nghĩa của con cháu đối với ông bà cha mẹ đã khuất đi. Không những thế mà thôi, cái nói-giống nước ta sở-dĩ miên diên tràng cửu được, phần nhiều cũng nhờ ở cái tục ky-lạp, cái khuynh-hướng của người mình về sự nối-dõi tông-đường mà ra.

Ở các nước Âu Mỹ cũng có tục ấy, đến ngày húy-nhật của người chí thân, tuy không làm cỗ cúng bái, mới khách thết đãi như tục nước ta, nhưng hoặc vào làm lễ ở nhà thờ, hoặc đi cắm hoa ở mộ, chỉ cũng là để ghi nhớ cái ngày buồn rầu đau đớn ấy.

Ở đời việc gì, khi đầu lập ra cũng là có ý hay, nhưng làm lâu rồi tại người mà sinh ra tệ. Cái tục ky-lạp ở nước ta, chủ ý khi đầu lập ra, như đã nói ở trên kia, tưởng cũng là ngụ một ý khuyến-hiếu ở trong ấy. Nhưng về sau những nhà quan-trường và những nhà phong phú, vì đã sẵn tiền sẵn bạc, muốn khoe giàu-có với thế gian, mới nhân ngày ấy mà làm ra mâm cao cỗ đầy, mời họ-hàng khách-khứa đến cho đông, hình như thể là làm thêm vinh hiển cho người chí-thân đã khuất của mình ; có nghĩ đâu rằng đó chính lại là làm sai hẳn cái chủ-ý ky-lạp rồi : ngày buồn rầu mà hóa ra vui vẻ ; cốt để cảm nhớ đến người chết, mà hóa ra chỉ săn sóc đến khách ăn, thế chẳng hóa ra hình như mượn cái ngày húy-kỵ của tiền nhân mình để làm cái tiệc mua vui cho bằng-bối dư ?

Vì những nhà quan trường và những nhà phong phú quen thói bày vẽ ra như thế, nên những nhà gia-tư thường thường cũng phải miễn cưỡng, mà theo đòi, tuy sinh kế gian-truân, lưng vốn bần bách, mà cũng phải chạy xuôi chạy ngược, giật gấu vá vai, đến ngày kỵ cũng phải làm được mấy mâm cỗ, mời được mấy người khách, thì mới yên lòng mới thỏa chí. Lại đến những nhà nghèo cực, cả năm đầu tắt mặt tối, mồ hôi nước mắt, cơm không đủ ăn, áo không đủ mặc, mà cũng phải ăn nhịn để dành, góp nhặt lấy một món tiền, để đến ngày kỵ làm một mâm cơm, mời vài người khách, không thì sợ miệng thế mỉa mai. Thường thấy nhiều người làm ăn không phải là không siêng-năng, chi tiêu không phải là không tằn tiện, mà gia-tư vẫn bần bạc suốt đời, căn-nguyên cũng phần nhiều tại đó.

Nhiều người thấy tục lễ kỵ của ta bày giờ chỉ là một việc phô-trương của nhà giàu, mà sinh phiền lụy cho nhà nghèo, không xét đến cái chủ ý hay, mà muốn nhất khái bỏ hết cả tục lệ bái của mình, bỏ thế là cải-lương phong-tục, thì cũng là đem lòng quá kích mà nghị luận quá thiên. Người xưa có câu rằng : « nhân khởi năng nhân ế nhi phế thực », nghĩa là người ta có thể nào vì thấy nghẹn mà bỏ không ăn nữa. Vậy cái tục ky lạp của ta quyết không nên bỏ, song tưởng nên tùy thời sửa đổi lại, để cho không mất chủ ý hay, mà lại khỏi điều phiền lụy mới nên. Húy nhật là ngày ghi nhớ người chí thân của mình khuất đi, vậy chủ ý cốt phải chú trọng vào cái lòng nhớ ơn nghĩa mới được. Bề ngoài thì việc lễ bái phải cho thành-kính, đồ cúng tiến phải cho trong sạch, tùy gia phong kiệm, không cần phải mỹ tửu danh trà, bát trân ngũ-vị, mà bề trong thì phải sao cho có lòng tưởng-mộ cảm đến người đã khuất đi. Còn như việc mời khách thết đãi như tục ta bấy nay, thì nhất thiết tỉnh giảm đi mới phải. Như nói rằng ở trong xã-hội, ai chẳng phải có những sự vãng lai thù tạc, nên nhân ngày ky lạp mà giả nợ miệng nhau, thì trong một năm thiếu gì dịp hay ngày tốt, để thết đãi nhau, sao lại phải mượn ngày húy nhật để làm ngày yến khách.

Tuy vậy, nói thì dễ mà làm thì khó, việc gì cũng thế, huống chi là đi phong dịch tục, có phải là việc dễ đâu. Bây giờ muốn đạt cái mục-đích ấy, thì trước hết mấy nhà quan trưởng phong phú, dù có tiền của sẵn sàng, cũng không nên nhân dịp ngày ky lạp mà làm ngày khoe của, trước tự tỉnh giảm đi không theo tục cũ, chớ e miệng thế mỉa mai, thì tự khắc những nhà gia tư thường thường, xưa nay đã bị phong-tục xã-hội trói buộc, tuy chịu nhiều điều phiền lụy, mà tự mình không thể giải thoát được, bây giờ thấy nhà quan trưởng phong phú đã treo cái gương sáng cải-lương, thì còn thương tiếc gì cái tục cũ lỗi thời mà chẳng vui lòng tỉnh tiết đi hết ?

Đó cũng là một việc dịch tục đi phong rất có lợi ích cho xã-hội, vì tỉnh giảm được một việc vô ích, tức là bớt được một việc phi-phiền. Mong rằng đồng bào ta nên cùng nhau nhủ bảo cải lương lại cái tục ky-lạp đi, cốt giữ lấy cái ý nghĩa hay mà bỏ bớt các điều phiền phí, thì cái tục ấy của mình chính cũng là một cái quốc-túy nên lấy làm vẻ-vang lắm vậy.

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 26 Décembre 1923

Đảng Cộng-hòa ở Tây-ban-nha

Có tin rằng ở Madrid có bắt được một đảng âm-mưu định đến ngày 28 décembre này thì khởi sự cách-mệnh ở Tây-ban-nha và ở Bồ-đào-nha. Hiện đã bắt được nhiều người tại những nơi đảng Cộng-sản tụ họp ở Madrid, ở Séville, ở Palma, ở Saint-Sébastien, và ở Bilbao. Xét những văn-thư bắt được thì biết rằng các hội Cộng-sản trước đây vẫn giả-danh là các hội thể-thao.

Việc nước Hy-lạp

Bộ đại-sứ Hy-lạp ở Paris có lại cảo cho các báo một bức án-văn nói rằng ngày hôm qua M. Venizelos đã phúc lại MM. Danglas và Plastiras rằng chánh-phủ Hy-lạp thỉnh ông mãi, ông không thể từ chối không giúp được. Nay mai ông sẽ trở về Hy-lạp, nhưng ông có can dự vào việc chánh-trị, chẳng qua chỉ là tạm thời mà thôi. Ông không có ý dựng lòa nội-các, nhưng ông sẽ cố đưa nước ông vào chính-đạo.

Có tin đến ngày 29 décembre ông sẽ xuống tàu ở Marseille.

Việc nước Đức

Quan thủ-tướng Marx diễn-thuyết bằng vô-tuyến-điện-thoại với quốc-dân nước Đức có nói : Chánh-phủ trung-ương nước Đức quyết chí thi-hành các điều khoản của nước Đức đã cam đoan về việc bồi-khoản. Nhưng nước Đức có được tự-do làm việc trong bạt sông Rhur, thì nước Đức mới phải nộp các số bồi-khoản. M. Marx nói rằng nếu nước Đức được tự-do làm việc trong bạt sông Rhur, thì chắc rằng nước Đức có thể nộp bồi-khoản được.

Trong một bài báo của M. Stresemann viết trong báo *Berliner Tageblatt* ông có nói : Nay muốn trừ được cái nạn thất-nghiệp thì chỉ một cách là nước Pháp và nước Đức phải đồng-lao cộng-tác với nhau.

Tin Trung-hoa

Ngày 14 Décembre 1923

Tin Bắc-kinh

Tào-Côn lại muốn sai Vương-chiêm-Nguyên sang Phụng-thiên nghị hòa với Trương-tác-Lâm : Vương nói chuyện với bạn hữu rằng tôi đi lần này cũng chưa chắc đã thành công.

Các tỉnh muốn nghị cuộc hòa bình

Các tỉnh đều đánh giây thép cho Tào-Côn xin định ngày sai đại-biểu về Bắc-kinh, để thương nghị phương-pháp cho cuộc hòa-bình mau thành lập.

Bảo Ngô phái muốn phụ thuộc Cao-lăng-Uất

Cao-lăng-Uất muốn từ chức ; đảo Ngô phái (phái phản-đối Ngô-cảnh-Liêm) đều đến yết kiến Cao, và xin Cao đứng ngã lòng, mình xin giúp sức để khuynh đảo Ngô-cảnh-Liêm.

Tôn-bảo-Kỳ với Ngô-cảnh-Liêm

Tôn-bảo-Kỳ tuyên bố với công chúng rằng mình không từng hợp nhất với Ngô-cảnh-Liêm để sáng lập điều lệ tổ-chức Nội-các bao giờ.

Ngô-bội-Phu trừ nghị thiện-hậu phương pháp ở Tương-hồ

Ngô-bội-Phu đánh giây thép cho tỉnh Hồ-nam và tỉnh Hồ-bắc phải sai đại-biểu về Lạc-dương để thương nghị thiện-hậu phương-pháp cho tỉnh Hồ-nam.

Chi phí về việc Tào-Côn nhận chức tổng-thống

Tài-chính bộ khai các khoản chi phí về việc Tào-Côn nhận chức tổng thống hết 187.000 đồng, vì với khi Viên-thế-Khải nhận chức hết 30.000 đồng. Từ-thế-Xương nhận chức hết 2.000 đồng, thì đã gấp mấy lần.

Phùng-ngọc-Tường về Bắc-kinh

Phùng-ngọc-Tường về Bắc-kinh, yết kiến Tào-Côn, điều trần ý kiến về việc phòng ngừ phương tây và phương bắc.

Chánh-phủ Nhật-bản đối với việc thương-khách Trung-hoa bị hại ở nước Nhật

Công-sứ Nhật tư giấy sang ngoại-giao bộ nói rằng mới tiếp giây thép của chánh-phủ Nhật đã cách chức 8 viên cảnh-sát về việc thương-khách Trung-hoa bị hại.

Ngoại-giao bộ xin khai ngoại-giao nghiên-cứu hội

Ngoại-giao bộ định khai ngoại-giao nghiên cứu hội để bàn các vấn-đề đối đãi các ngoại-quốc, xin Tào-Côn đánh giây thép đi các tỉnh sai đại-biểu về Bắc-kinh dự hội.

MỘT CÁCH BÁO THÙ KỲ-KHÔI

Mới đây hai nhà báo-khách ở Texas (Hoa-kỳ) tên là M. Williams, và M. Stuckby, không biết có điều gì mà cãm tức nhau rất dữ, bèn quyết chí báo thù nhau đến chết mới thôi. Trước hai nhà định đấu kiếm với nhau, nhưng đấu kiếm lại sợ không chết, nên lại định đấu súng với nhau, mà đấu súng lại phải làm sao cho hai bên cùng chết cả mới được. Hai bên bàn đi bàn lại mãi, rồi sau hai người cùng đứng đối diện với nhau, tay trái người nọ cầm lấy tay trái người kia, còn tay phải mỗi người cầm một khẩu súng lục, súng người nọ chĩa vào đầu người kia, rồi hai bên cùng bắn ra một lúc. Súng nổ đánh đùng một tiếng, hai bên ngã lăn cả ra, thế là cái thù rửa sạch vậy. Cái cách báo thù kỳ tưởng cũng kỳ-khôi lắm nhỉ.

Giống gấu đen ở nước Anh

Hiện nay giống gấu đen bên nước Anh thì thật là giết chủng, không còn thấy đâu có nữa. Nhưng cứ xem những chứng-cớ sau này, thì biết nước Anh trước kia cũng có giống gấu.

1· *Chứng cớ về sử ký.* — Xem quyển kinh rửa-tội trong năm 750 của đức Giám-mục Egebert đã ký tái, thì biết chắc rằng về Đệ-bát thế-kỷ (VIIIe siècle) nước Anh hãy còn có giống gấu đen.

Trong năm 1041, về đời vua Edouard le Confesseur, cứ mỗi năm thì tỉnh Norwich, phải đem tiến nạp nhà vua sáu con gấu và sáu con chó, dùng để chơi nhau. Cái cuộc chơi gấu này là một cái thú tiêu-khiển rất thích của người Romains, mà người Roman-Briton bắt chước. Mỗi khi có cuộc chọi gấu này, thì thiện-hạ nô-nức kéo nhau đi xem đông không biết bao nhiêu mà kể.

Còn như giống gấu tiêu giệt đi vào thời kỳ nào, thì điều đó vẫn còn là một cái nghi án, chưa ai tìm ra được chứng cớ xác thực. Ông giáo-sư Boyd Dawkins thì ước đoán vào hồi thập-nhất thế-kỷ (XIe siècle). Song ông Fitz Stephen ở đời vua An-Ri đệ-nhị, (1154-1189) thì lại thuật chuyện rằng, trong mùa đông, cứ đến chiều chủ-nhật, thì các hạng thiếu-niên ở Luân-đôn không có cái cuộc tiêu-khiển gì thú hơn thích hoa cái cuộc chọi gấu. Ông Erasme, là một nhà trước-thuật đại-danh về thế-kỷ thứ XV, cũng nói nhất quyết thế, mà ông lại còn chép thêm rằng : về đời vua An-Ri đệ bát (1519-1547) người trong nước thường nuôi hàng đàn gấu một, dùng để chọi nhau. Lại có chỗ chép rằng, mấy năm sau, nữ-hoàng Elisabeth một hôm đãi tiệc quan sứ-thần nước Pháp, tiệc xong thì có bảy một cuộc chọi gấu rất to.

Năm 1598, ông Paul Hentzner sau khi đi du-lịch bên Anh-quốc về, có thuật lại chuyện một cuộc chọi gấu, ông đã được chứng-kiến trên một chỗ công-trường bên Anh-luân.

Từ thập-bát thế-kỷ mà đi, thì tuyệt nhiên không còn thấy đâu nhắc đến những chuyện ấy nữa. Giống gấu từ đấy dường như tiêu diệt hết, trong các thành phố nước Anh, chỉ còn có những người đem súc-vật đi làm trò và những phường xiếc là còn thấy có một vài con mà thôi.

2 *Chứng cớ về cổ-điển-học.* — Ở nhiều nơi người ta đào đất còn thấy những mảnh xương gấu, như ở Devon, ở Derbyshire và ở nhiều nơi khác nữa. Những mảnh xương ấy đem so sánh với những xương giống gấu đen ở Âu-châu thì thấy giống nhau như in, không khác gì cả.

Trong khi khai-quật cái hầm Victoria ở gần Settle cũng tìm thấy nhiều bộ xương gấu. Không những tìm được những bộ xương ấy mà thôi, lại còn biết thêm được một điều rằng giống gấu thường tha mồi về ăn ở trong hang ngay chỗ nó ở. Còn thấy những bữa tiệc ấy thừa lại, và những cái xương quai hàm của gấu liền với những mảnh xương vụt của bò, của ngựa, của hươu nai, v. v.

Năm 1979, bác-sĩ Smith cũng đào được ở Shaw trong xứ Dumfriesshire một cái xương sọ của gấu, to lớn lạ lùng. Đào thấy xương sọ ấy lẫn lộn với một đống xương nai, xương hoẵng. Trong xứ Ecosse tìm thấy mấy thứ ấy mà thôi.

Còn như xứ Irlande (Ái-nhĩ-lan), thì các nhà khảo-cổ cho rằng có một giống gấu khác, giống gấu ấy ngày nay cũng đã tiêu diệt đi rồi, gọi là giống gấu Ursus fossilis. Đó là ý-kiến của hai nhà khảo-cổ là ông Leith Adams và ông Harding, nhưng cặc nhà địa-chất-học nước Pháp thì không tin rằng ở Ái-nhĩ-lan lại có một giống gấu riêng.

Dù thế nào mặc lòng, nhưng chúng ta cũng có thể tin rằng ở nước Anh xưa kia vẫn có giống gấu đen thật, mãi đến thế-kỷ thứ X sau Thiên-chúa giáng sinh, giống ấy cũng vẫn hãy còn, nhưng sau này thì không biết vì cớ gì mà giống ấy không còn nữa. Hiện nay ở nước Anh thì bói cũng không còn có một con.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Cách nói lái đường trong với đường ngoài khác nhau

Nước ta xưa nay thường cho sự nói lái là một lối liễn xáo diêm đàng, người từ tế hẳn hoi không thèm dùng, nên chi chẳng ai chú ý đến, thành ra một thứ tiếng không có giá-trị gì trong làng quốc-âm ; nhưng nay thử xét lại mà coi, thì cách nói lái có lẽ cũng quan thiết với quốc-ngữ và có ảnh-hưởng với quốc-văn, lại còn phát-minh được cái nguyên nhân lối chữ hiệp vận là cũng do cách nói lái mà ra.

Nhưng cách nói lái ở nước ta, từ Bắc chí Nam không phải toàn là giống nhau một điệu ; vậy xin lược kể mấy câu sau này :

Như câu đối « Hường-bình, hòa-bình, sử tiên ban, sử tiên cung chi sảo thôi » của ông trạng nước ta ngày xưa chơi ngẫu, ra cho thái-tử nước Tàu, mà thái-tử chịu không sao đối được, nay thử đem ra hỏi người đường trong xem có ai hiểu là gì không. Vì câu ấy toàn là tiếng lái cả, mà theo cách lái đường ngoài, thì « Hường-bình, hòa-bình, sử tiên ban, sử tiên cung chi sảo thôi » là (Bình hương, bình hoa, bàn tiên-sư cũng tiên-sư chi thổi sáo). Còn như lái đường trong, thì lại thành ra « Hình hương, hình hoa, sàn tiên bư, sủng tiên cư chi sổi thảo » không thành nghĩa lý gì. Bởi vì theo cách lái đường trong, thì phải nói « Bường-hình, hòa-hình, bừ tiên san, cư tiên sung chi thảo sổi » mới được ; mà người đường ngoài nghe lại chẳng ra gì.

Tuy vậy mà nếu đem so sánh từng chữ, từng dấu, từng vần lại với nhau thì đẳng nào cũng đúng theo lối hiệp vận cả.

Những câu đối lái, người đường trong cho là hay, mà chắc rằng người đường ngoài không lấy gì làm thú vị :

Như « Kia mấy cây mía » đối với « Cô vài cái vò », « Cá đối nằm trong cối đá » đối với « Mèo cụt ngồi trên mát kèo ».

Những câu lái của con trai con gái nói bóng để ra ám-hiệu với nhau về sự hẹn hò.

Như « Cau khô, trầu héo, tái mới ; cam sành, cam mật, tối mới ; vòng vàng chuỗi hột, bạc khứa ; cống thành, cống lũy, cống kho » mỗi câu sáu chữ mà ngụ ý có hơi chữ sau : như « Tái mới là tối mai » (tối mai) ; « Tốt mới là tối mới » (tối mới) ; « Bạc khứa là bựa khác » (bữa khác) ; « Cống kho là có công ».

Những câu lái ba từng như « Trâm long » nghĩa là chém rồng, mà lái thành « chồng rèm » (là câu của ông thầy đồ biểu học trò chống cửa lên).

Câu lái nói ý như « Đại-phong » mà cho là (lọ tương) vì giỏ lớn thì đồ chứa, chứa đồ thì cạc phỏ tượng phải lọ, tượng lọ là lọ tương, (câu này là theo cách lái đường ngoài, nên chỉ người đường trong cũng không lấy chi làm thú vị).

(*Còn nữa*) Phụng-Đình, Tourane.

TIN KHÍ CẦU DIXMUDE

Mãi đến nửa đêm hôm qua, ở bộ Hải-quân chưa có tin gì về khí-cầu Dixmude cả. Tàu bay Ý đã đi tìm ở miền cương-giới đất Tunisie, nhưng cũng không thấy tin tức gì. Tàu bay Pháp đã khởi-hành ở Touggourt, để đi tìm ở các miền sa-mạc.

Ở Bizerte có tin đến nói rằng trong hai ngày hôm 23 và 24 décembre, ở Tunisie không trông thấy khí cầu Dixmude. Tìm ở miền từ bờ bể về phía đông thành Tunis cho đến đường Malte-Tripoli, cũng không thấy gì cả. Có lẽ khí-cầu Dixmude đỗ đâu ở Nam-bộ đất Algérie.

KỶ-NIỆM NĂM THỨ HAI MƯƠI NHĂM VỀ SỰ PHÁT-MINH QUANG-CHẤT

Ngày 26 décembre, chánh-phủ đã làm lễ kỷ-niệm năm thứ hai mươi nhăm về sự phát minh quang chất tại nhà đại học Sorbonne.

Quan giám-quốc Millerand, các quan thượng-thư và các nhà bác-học có đến dự lễ.

Quan thượng-thư Strauss, bộ Vệ-sinh đã làm lễ khánh thành nhà thăm bệnh Curie tại phố Ulm.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tuấ-Quyền nữ-sĩ

MCCCLXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo nguy-nga biết mấy trùng.
Cung ngất non Nùng hương khói biếc,
Thành nơi nước Nhị gió trăng trong.
Gác vàn dấu chửa màu sơn nhạt,
Bia Giám rêu còn ngấn đá phong.
Tôn-chủ nhớ từ gây dựng trước,
Vững nền danh-giáo một trời chung.

Nguyễn-thế-Khôi
Chợ-xuối, Tiên-lữ, Hưng-yên

MCCCLXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Rờ rỡ bên trời miếu ngất trông.
Bóng nguyệt tường soi in nước Nhị,
Khói hương cung tỏa ngất non Nùng.
Làn văn vẻ rạng sân Khuê-các,
Mùi đạo thơm lừng cửa Giám cung.
Văn-hiến mở mang nền-nếp cũ,
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Lưu-đình-Hoe
Chợ-xuối, Tiên-lữ, Hưng-yên

MCCCLXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu nay xưa vương-khí chung.
Bể học chung nguồn Tứ mạch Tử,
Thềm nho riêng nước Nhị non Nùng.
Cột đường bao trải vua Trần Lý,
Lễ-nhạc thêm vang sử Lạc-Hồng.
Cầu nguyện muôn đời nền bất hủ,
Thăng đường sùng bái khắp [Đông.

Phạm-hữu-Hiện
Làng Bạch-sam, Hưng-yên

MCCCLXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu nay nơi kỷ-niệm chung.
Trải Lý Trần Lê nền tưởng vọng,
Hợp Tô Nùng Nhị khí huân dung.
Chim lầu mến cảnh đua tân khúc,
Cây ngõ thương thời rặng cổ-phong.
Gìn giữ bấy lâu hồn quốc-túy,
Cương-thường còn vững cột viêm- [phong.

Vũ - Cáo
Làng Cầm-quan, Hưng-yên.

MCCCLXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thành miếu cung - tường bát-ngát [trông.
Huyền-tung nên ghi thành quách Lỗ,
Di-luân cột dựng nước non Hồng.
Văn-chương quả kết mùi Âu Á,
Xiêm áo hoa phô sắc Nhị Nùng.
Trải Lý, Trần, Lê bia kỷ-niệm,
Khó đem lân bút trang [tịnh dung.

Nguyễn-xuân-Hằng
Văn-hoàng, Phú-xuyên Hà-đông

MCCCLXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Quốc-túy gây từ Lý Thánh-tông.
Trấn Bắc cao in nền Miếu vũ,
Thành Nam sáng rực dấu văn-phong.
Nhị Nùng rạng vẻ thời Âu Mỹ,
Thù-Tử chung thiêng giống Lạc-Hồng
Văn-hiến từ đây may phục cổ,
Khắp bèn nữ-giới biết tôn sùng.

Hoàng-văn-Tự
Làng Yên-nhân, Phúc-yên

MCCCLXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tai mắt ai mà chẳng kính trông.
Tên Giám vẫn còn hoa có cũ,
Bia Nghệ trải mấy tuyết sương phong.
Thi-thư mạch thấm trong dòng Nhị,
Lễ-nhạc gương treo rạng nội Nùng.
Thế đại biết bao lần biến dịch,
Xuân-thu thường giữ khói hương [chung.

Nguyễn-thu-Sinh
Thừa-phái phủ Nho-quan, Ninh-bình

VIỆC HANOI

Thời tiết

7 giờ 22 độ
15 giờ 25 độ

Giá bạc. — **Kể từ ngày 27 Décembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 90.**

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 27 décembre 1923* : — 3 %. 53.30. — Thứ hoàn vốn dần : 65.95. — 4 % 1917 51.60. — 4 % 1918 55.10. — 5 % 1915-16 67.20. — 5 % 1920 83.35. — 6 % 1920 80.05.

Tin tàu. — Tàu *Amboise* ở Pháp sang tới Saigon sáng ngày thứ bảy 29 décembre.

Quan Toàn quyền đi kinh-lược các tỉnh. — Sang tháng giêng tây này thì quan Toàn-quyền Merlin sẽ đi thăm mấy tỉnh nhất là những miền bị thủy-tai vừa rồi. Quan Thống-sứ đã thông-tư cho các quan cai-trị đâu tỉnh để sắp sửa việc nghênh-tiếp quan Toàn-quyền. Ngài đi thăm các tỉnh xong độ vài tuần lễ thì sẽ vào Nam-kỳ mà có lẽ ngài đi đường bộ.

Nghỉ tết Tây. — Nhân dịp tết Nguyên-đán Tây thì các tòa phủ Toàn-quyền, phủ Thống-sứ và các công sở khác sẽ đóng cửa nghỉ ba ngày là 30, 31 décembre và 1er janvier.

Quan cai-trị de la Brosse được thăng Thông-sứ. — Chiều theo chỉ-dụ ngày 19 décembre M. Blanchard de la Brosse, quan cai-trị hạng nhất ngạch Đông pháp được thăng chức Thống-sứ và đã ra ngoại ngạch.

Quan cai-trị de la Brosse ngày xưa có sung chức chánh tòa giao-thiệp với các báo-quán tại phủ Toàn-quyền hồi quan Toàn quyền Beau trọng nhậm ở bên này, và mới đây có sung chức Đồng-lý phủ Khâm-sứ Trung-kỳ và chức thủ hiến hạt Quảng-châu-loan, hiện ngài đang ở và phòng bộ Thuộc-địa.

Mấy tin ở bên Pháp sang. — Cũng đều bài như thế, báo *Opinion* ở Saigon có đăng mấy tin sau này, nhưng chưa lấy gì làm đích thực.

Quan thượng-thư Thuộc-địa Sarraut nay mai sẽ sang Washington (Hoa-thịnh đốn) sung chức đại-sứ nước Pháp thay M. Jusserand về hưu.

Quan Khâm-sứ Baudoin thì nay mai lại xuống tàu sang nhận chức cũ ở Pnom-penh.

Quan Khâm-sứ Pasquier ở Huế thì tháng ba tây sẽ về nghỉ và quan Quản-lý văn-phòng Le Fol phủ Toàn-quyền đến thay.

Còn quan Thống-đốc Cognacq ở Nam-kỳ thì sau vụ bầu cử nghị-viện Pháp này mới về nghỉ.

Những cuộc diễn-thuyết tại trường Cao-đẳng văn-chương. — Cuộc diễn-thuyết của quan giáo-sư Aurousseau về Nam-sử tại trường Cao-đẳng văn-chương đến ngày thứ sáu 11 janvier 1924 mới lại mở.

Đi kinh-lược bằng tàu bay. — Ngày 19 vừa rồi, quan Giám-đốc Poulin lên kinh lược tỉnh Sơn-la bằng máy bay do viên phó-quản Laguerrie vận máy. Buổi sáng 25 ngài trở về Hanoi. Lượt đi 2 giờ 20 phút và lượt về có 2 giờ 13 phút thôi. Tính đường thẳng thì từ Hanoi lên Sơn-la có 25 kilomètres.

Nhân-dân trên ấy được nom thấy máy bay lần này là thứ hai, cho nên nào nức rủ nhau đến coi đông lắm. Trong khi quan Giám-đốc Poulin ở trên đó ngài có đi ô-tô khánh thành con đường mới mở lên Ta-bu dài cả thảy 31 kilomètres. Dân Sơn-la ở miền này bảy giờ mới được trông thấy cái ô-tô là lần thứ nhất.

Hội-đồng thành-phố. — Hội-đồng thành-phố chừng đến ba tuần tháng giêng tây thì họp tại tòa Đốc-lý.

Hội chợ Hanoi. — Các sở sách về năm 1923 đã gần đến ngày kết toán, vậy Hội-đồng tổ-chức ở Hội-chợ nhờ các nhà công thương ở Hanoi gửi các giấy má tính sổ sách lại phòng Kiểm-sát ở hàng Trống số 106, trước ngày 31 décembre 1923 cho.

Ngạch các quan cai-trị. — M. Huchard, quan cai-trị hạng nhì sung Đốc-lý Tourane nay đổi đi lĩnh chức công-sứ tỉnh Phan-thiết thay M. Ferrand là quan cai-trị hạng ba về hưu.

Ngạch Học-chính. — M. Nguyễn-văn-Liên, trợ giáo phụ tá tại Ninh-nuất (Nam-định), nay được thăng trợ giáo tập sự.

Tòa-án Trừng-trị. Thứ hai vừa rồi là ngày nghỉ, nên phiên tòa Trừng-trị hôm ấy hoãn đến hôm nay và xử những việc sau này :

Hành-hung. Nguyễn-văn-Hợp là bồi phải phạt 6 francs về tội đánh một người tên là Tài cùng làm một nhà.

Chửa đồ quốc-cấm. Ngày tháng septembre vừa rồi có một người tổ giác nhà vợ chồng Trần-Ngân tức Huyền làm nghề bán sữa bò tươi có chứa đồ quốc-cấm, nên sở mật-thám đến khám thì thấy ở trong hòm có 3 viên đạn. Hỏi Ng-thị-Hy tức Ý trước khai là bắt được ngoài ruộng, sau lại khai là của một người lính khố đỏ nợ 3 đồng bạc khi đổi đi Lai-châu không có tiền trả có gửi lại cái hòm dựng các đồ lặt vặt. Hòm vẫn khóa không mở ra nên không biết là có đạn ở trong. Hỏi người Lính fây thì khai là có gửi cái hòm những đồ lặt vặt lại, chứ không có đạn. Tòa nghe luật-sư bên bị cãi rồi hoãn lại để nghị án.

Vận ô-tô dụng phải người bị thương. Ng-bá-Gi vận máy ô-tô cho sở Lục-lộ một hôm đưa xe đi ở đường Cột-cờ không theo thề-lệ, để chạy nhanh dụng phải xe tay đổ xuống đường. Hai người ngồi xe ngã đều bị thương cả. Tòa hỏi nguyên bị và chứng tá rồi hoãn lại để nghị án.

Còn nhiều việc nữa hoãn đến phiên tòa buổi chiều mới xét.

Lễ Noël ở hội Việt-Nam Phúc-âm. Bản quán nhận được bài sau này vậy cứ y nguyên văn đăng báo :

Ngày hôm 25 tháng chạp tây ở hội Việt-Nam Phúc-âm có làm lễ kỷ-niệm ngày sinh-nhật của đức Kỷ-tử (J. Christ) tại hội-quán số 49 phố hàng Thiếc Hanoi.

Buổi sáng hồ 8 giờ rưỡi bắt đầu khua một hồi chiêng trống rất vui thực ra về đạo Kỷ-tử ở đất Việt-Nam. Đến đúng 9 giờ thì ông linh mục Bois đứng nói mấy lời bằng tiếng Pháp, kế đến ông Vũ-tam-Thát diễn một bài về sự vui, thính giả có tới bốn, năm trăm người.

Đến buổi chiều thì người đến nghe lại càng đông lắm nữa, đúng 5 giờ thì ông linh mục đăng diễn đàn, ông giảng bằng tiếng Pháp nói về lễ Noël cho các học-sinh. Xong rồi đến tiệc trà của hội Việt-Nam Tương-ái.

Đến 7 giờ thì thắp nến ở trên hai cây thông, những tia sáng tỏa ra các cành trông rất là ngoạn mục. Phường bát âm tấu thổi một bài, rồi cả cử tọa cùng hát một bài « Một vì chúa lề loài người đã sinh ». Xong thì ông Vũ tam-Thát lên nói qua về tiểu sử của đức Kỷ-tử và kể chuyện lễ Noël bên Tây cho các trẻ con nghe. Ông nói dứt lời thì ông Lưu-Thanh hát bài « Minuit chrétien », rồi cả cử tọa lại hát bài « Đêm nay thử hỏi đêm gì ? » Hát xong ông Ng-thiện Long đứng nói tiếp ngay về lễ Noël. Song cả cử tọa lại hát bài « cây thông ». Nói đến ông Tôn-thất-Thiệp đứng nói chuyện lễ Noël ở bên Tàu. Xong thì chia quà bánh tranh ảnh cho trẻ con và phát sách cho những người lớn. Ai ai ở trong nhà giảng ra cũng khen nức nở rằng bài trí đẹp, diễn giảng phải lẽ, thứ nhất là trẻ con thì càng vui mừng lắm.

Việt-Nam Phúc-âm lai cảo

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Đắc-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thọ đã ngự đăng Đắc-sĩ hội-viên. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said ải-cập Huế.

Ngoại khoa, hè-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ thăm bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều là — đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG. 52. GIÂY nói số 236

Tòa Thượng-thẩm.

— Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Du-đãng vu khống, lừa người lấy của và ăn cắp. — Tên Lương-việt-Phúc nghiện ngập không làm nghề gì cả, thường thường có ai sai đi đòi nợ thì tìm hết cách làm cho người có nợ phải khổ-sở để lấy tiền hút thuốc phiện. Ngoại cái việc làm khách nợ thì hắn không làm nghề gì cả. Một hôm tên ấy không có tiền mua thuốc phiện đến nhà một người lương-dân vòi tiền, bảo không cho lấy thuốc phiện lậu bỏ vào nhà rồi đi báo lính đoan về bắt. Khi chủ nhà đi báo tổng lý bắt khám trong mình thấy có một cái thẻ thị thân ăn cắp của một người khách để dùng. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Phúc 3 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Đánh chết đề của người. — Tên Đỗ-văn-Huệ và Đỗ-văn-Bốc thấy một đàn dê của lý-trưởng làng thả ăn cỏ ở ruộng đánh chết mất một con rồi đem quăng đi. Tòa Nam-án tỉnh Vĩnh-yên phạt 2 tên mỗi tên 1 tháng tù và bắt phải liên đới với nhau bồi thường 1 đồng cho chủ có dê. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho mỗi tên 2 ngày tù án treo và tăng tiền bồi thường lên 3 đồng.

Hành-hung. — Tòa Nam-án tỉnh Phú-thọ phạt tên Tạ-văn-Dam 3 tháng tù về tội cố ý đánh người bị thương nặng Tòa bắt phải 15 đồng cho người bị đau. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên ấy 2 tháng và y tiền bồi-thường.

Ăn cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Lê-Huệ, Lê-Nhang, Lê-Dan và Lê-viết-Vân mỗi tên 7 năm khổ sai về tội ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm y án.

Đánh người bị thương. Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Phạm-văn-Khoái và Phạm-v-Cang mỗi tên 10 đồng về việc đánh người bị thương xoàng. Tòa Thượng-thẩm thấy cho cả vì xét không đủ chứng cớ.

Dùng thuốc mê ăn cắp tiền. — Một người đàn bà ở Phát-diệm tên là Đinh-thị-Thi, góa chồng, giàu có, không có con trai, nuôi tên Đinh-đăng-Ngân là cháu làm thừa tự. Tên ấy chơi bời quá độ, không chịu làm ăn gì cả, thường thường về nhà ăn cắp tiền rồi đi, lúc hết lại bỏ về. Có nó thấy thế phải đem tủ bạc đến gửi nhà quen. Hôm mồng 8 tết, tên ấy bảo Đinh-thiện-Thuyết là ký-mục và tên Phạm-dung Ngại là lý-trưởng, đến nằn nì vay 8 đồng. Tên ấy biết chỗ gửi bạc, thông đồng với tên đồng-đăng cho người có ăn thuốc mê, rồi bắt sang nhà người quen đòi tủ bạc về lấy thìa khóa mở lấy mất non hai vạn bạc Đoạn rồi niêm-phong tủ không lại, đi trình tổng lý nói là có đòi tủ về, nhưng thấy điên xui giao cho tuần canh giữ. Khi người có hết thuốc mê tỉnh lại mới rõ đầu đuôi việc ăn cắp ấy. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Đinh-văn-Ngân 1 năm tù, Đinh-thiện-Thuyết và Phạm-v-Ngại, mỗi tên 6 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Ngân và tha cho hai tên kia vì không đủ chứng cớ.

Đánh người bị thương. — Nhân hôm có hội-đồng tộc-biểu họp, có một người làng ra hỏi đến tiền công-quỹ, tên Lại-Điểm sinh sự rồi đánh người ấy bị thương. Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Điểm 1 đồng, còn Lại-Nhiêm, Lại-Đa, Lại-Huân và Ng-Linh cũng bị thưa về việc hành hung ấy được tha. Tòa Thượng-thẩm xét xong tăng phạt tên Điểm lên 5 đồng và y án tha những tên kia.

Ngạch thư-ký. — M. Phạm-văn-Nghĩa, thư-ký hạng tư tại Bắc-giang, nay kiêm việc phát lương cho các viên chức ở phủ Lạng-giang và huyện Việt-yên và Yên-dũng.

FAMILY - CINÉMA

29 và 31 Phố hàng Buồm Hanoi

Bắt đầu thứ bảy 29 Décembre 1923

RẠP CHỚP BÓNG FAMILY-CINÉMA

Ở Phố hàng Buồm, Hanoi, chiếu phim ảnh Tiểu-thuyết 12 hồi

LE GANT ROUGE

Mỗi tuần lễ chiếu bốn hồi

Chương-trình từ thứ bảy đến thứ ba chiếu hai hồi

Chương-trình từ thứ tư đến thứ sáu chiếu hai hồi

Ngạch Lâm-chính. Đoạn thứ tư điều 12 nghị-định ngày 14 février 1923 thì nay đổi lại như sau này :

« Những người hội-họa (kỳ vẽ) về địa-đồ (cartographe), vẽ tranh thuốc (aquarellistе) tuyển vào ngạch Lâm-chính thì nay cũng được kể như các thư-ký nói trên ấy.

« Những người tuyển theo như hạng trên ấy thì chỉ phải có bằng Sơ-học hay là bằng tốt-nghiệp một trường dạy về mà thôi, và sau khi đã ứng thí kỳ chuyên-môn theo như chương-trình và ngày tháng các quan thủ-hiến sẽ định sau thì sẽ được bổ làm tập-sự cả. »

Ai muốn biết thể-lệ tuyển vào ngạch ấy thế nào thì cứ xem bản nghị-định ngày 14 février 1920 nói trên ấy.

Cái nạn hằng ngày. — Sáng hôm qua, hồi 8 giờ 45, cái xe nhà của Mme Đinh-thị-Tuyết ở phố hàng Đường số 16, khi đi tới ngã tư hàng Đường và ngõ Gạch thì bị một cái xe cát dụng phải. May không việc gì đến người, chỉ hư-hỏng xe mà thôi.

Cũng ngày hôm ấy, hồi 4 giờ chiều, Ng-thế-Thìu chạy giấy của sở Pháo-thủ đi xe đạp qua Bờ-hồ, khi đến cửa nhà máy điện thì bị chiếc ô-tô của sở Máy bay dụng phải, là tại vừa đến đấy thì có cái xe tay ở trong nhà máy điện chạy ra, người chạy giấy muốn tránh mà bị ngã. May không việc gì đến người, chỉ gãy xe đạp mà thôi.

Cũng ngày hôm ấy hồi 6 giờ chiều, người chauffeur Lê-văn Thu vận chiếc ô-tô số T. 626 của sở Thú-y Sơn-tây khi qua đường bờ sông, trước cửa sở Lục-lộ thì đụng phải một cái xe sắt. người cu-li xe ấy bị thương ở đầu gối và kêu đau trong mình mẩy, phải khiêng ngay vào nhà thương, cái xe cũng hư ít nhiều.

(*Xem trang thứ ba, cột thứ hai*).

Bán các thứ đồ dùng và một cái xe ngựa kiểu Bogghei có đóng sẵn cả ngựa.

Hỏi tại : Mouchet P. O. 34, Rue Maréchal Joffre.

9730

SB 40

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÙI-CẨM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để cống-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-nhàn khiển-hứng trong khi tiêu-hậu trà-dư !

Tôi nói :

— Khi tôi thoạt trông thấy nàng, bụng tôi cho rằng nàng vẫn không quên cái việc trước, cho nên lại đây để dò xét tôi. Nhưng kể ra thì tôi nghĩ thế cũng vị tất đã là không phải.

Nàng nói :

— Khắc-lôi-tề hỡi ! Chàng thử nhìn lại thiếp xem ! Thiếp không phải là đi đây để trinh thám chàng đâu. Thiếp đi đây là định đi về nhà ở ít lâu vậy. Trước đây khi Cách-tư-thắc còn sống, thì thiếp cũng có can dự vào cái việc ấy thật, nhưng nay thì không dây dưa gì đến cái việc ấy nữa.

Tôi nói :

— Câu ấy thật là một câu nói có đức. Tôi xin có lời mừng nàng.

Nàng nói :

— Những việc về trước, tôi không thể nói cho ông biết được, nay tôi chỉ có thể nói cho ông biết rằng tôi không tùng đảng với họ nữa mà thôi. Ôi ! cái lòng cải quá của tôi, đã không phải là để dò xét mình ông, lại không phải là để cử-phát việc ông, thế thì ông có thể tin được chăng ?

Tôi bối rối không biết trả lời ra làm sao. Song cái cặp thu ba đỏ quần xiêu đình kia, cứ nhìn vào tôi trừng trừng thì tôi không tin sao được. Tôi bèn nói :

— Thế thì hay lắm !

Nàng nói :

— Ông còn ngờ tôi chăng ?

Tôi nói :

— Không.

Nàng khẽ ngóap, dường như đã hả được cái nỗi canh cánh bên lòng, rồi lại nói :

— Việc của tôi, tôi đã nói thực để ông biết, vậy thì việc của ông, ông cũng nên nói thực để tôi hay. Thế ông có từng nhận lời với Cách-tư-thắc không ?

Tôi nói :

— Lúc hắn hãy còn sống, hắn đã đem hết công chuyện nói lại với tôi.

Nàng nói :

— Vâng, tôi đã biết, song sau khi ông đã nhận lời di-ngôn của hắn, thì ông định xử trí ra làm sao ? Nếu ông là người minh triết bảo thân, thì ông nên nghe lời tôi là phải. Tôi can ông chớ nên làm người kẻ khởi cho hắn, ư ông đã không tích gì, mà chỉ thêm hại vào mình mà thôi. Cách-tư-thắc là người trí tức mưu thâm, lịch duyệt đã nhiều, giao du lại rộng, phàm việc các nước, không việc gì là việc hắn không biết, thế mà hắn còn không khỏi một cái chết, huống hồ là ông. Trí lược ông đã không bằng hắn, thì vạ gì mà đi na lấy làm chi, ông mà na lấy cái việc ấy, thì cũng chẳng qua là ông muốn lấy cái chóng chết mà thôi vậy. Ông ơi ! thôi tôi van ông ! ông chớ dây vào cái việc ấy !

Tôi nhìn mặt nàng, rất có vẻ thiết tha thành khẩn, giọng nói lại rất là ân trọng, và nàng lại lấy tay vỗ vào vai tôi. Lúc đó tâu lại hơi tránh, xuýt nữa thì nàng xô vào tôi. Bấy giờ tôi không thể nhịn được nữa, đã toan ôm lấy nàng mà hôn. Song chợt nghĩ đến cái việc của mình, thì lại như bị luồng điện nó giật người ra vậy.

Tôi bèn nói :

— Nàng dạy bảo cho như vậy, đủ biết rằng nàng cũng có bụng thương tôi, tôi xin lấy làm muôn đội. Tôi cũng tự biết rằng tôi không bằng Cách-tư-thắc, song.....

Nàng không để tôi nói dứt lời, liền nói ngay rằng :

— Ông muốn thử xem sao chứ gì ?

Tôi nói :

— Tôi dâu dám thế !

Nàng nói giọng nói dường như có vẻ thiết tha ai khẩn :

— Tôi muốn hỏi ông câu này, nhưng xin ông chớ bảo tôi là người ngu. Thế ông định sang Mỹ làm gì ? Đi nữa thì đi tàu nào mà chẳng được, hà tất lại cứ phải đáp chuyến tàu này ?

Tôi nói :

— Tôi định đến Tây-bộ đi săn, vả muốn xem cho biết nhân vật bên qui-quốc.

Nàng rụt tay lại rồi nói :

— Thôi thế ra ông không chịu nói thực với tôi rồi !

Tôi nói !

— Có gì mà nói :

Nàng lại đứng xát vào tôi, dường như có ý muốn xin tôi bảo hộ cho vậy. Mùi hoa hương-cần, ngào ngạt thơm lừng, mắt phượng long lanh, mối son đỏ thắm, chiếu xinh vẻ đẹp, phúc nào mà đọ cho cân. Tôi bèn ôm lấy mình nàng, nàng cũng để yên không cự. Tôi được hôn nàng một cái, trong lòng sướng không biết chừng nào.

Nàng lại thỏ thẻ khẽ nói với tôi rằng :

— Mọi sự tôi đều vứt bỏ đi hết cả, chính là chỉ vì một mình ông vậy. Nếu bằng tôi bảo cho họ biết rằng ông biết việc của Cách-tư-thắc, thì tính mệnh ông không khỏi ngay ngay. Thôi ông đừng làm việc ấy nữa nhé ! ông thề ngay đi tôi xem nào !

Tôi cứ ôm ghì lấy nàng, rồi nói :

— Nàng Á-đức-nhĩ thân ái của tôi ơi ! Nàng cũng là người đạt lý, nàng thử nghĩ xem, cái thân con người ta, sống chết có chỉ mà đáng ngại, nếu làm người, đầu đội trời, chân đạp đất, mà lại hèn nhát không có can đảm, thì cũng không đáng được nàng yêu vậy. Vì dù có một người, coi tính mệnh trọng hơn danh dự, thế người ấy nàng cũng yêu ư ?

Nàng nói :

— Thế ra ông đã hứa với hắn rồi ?

Tôi nói :

— Bây giờ chỉ còn biết hết sức mà thôi vậy.

Nàng bèn đứng lui ra, ngửa mặt lên trời mà rằng :

— Xin đức thương đế, thương lấy hai chúng tôi cùng !

Tôi bước tới, muốn lại ôm lấy mình nàng, chợt thấy trong chỗ tối có bóng người đi đến. Con chó con xua rầm lên, rồi chạy đến bên chủ đứng, nàng cứ xuống ôm lấy con chó lên, con chó vẫn nhe răng ra mà nhìn tôi. Bấy giờ nàng lộng thưng bước đi, khi đi còn quay lại bảo tôi rằng :

— Ông Khắc-lôi-tề ơi ! ông nên làm thế nào cho con Hoành-lân nó quen ông đi chứ ! Thôi ta đi đi, không bà kể-mẫu tôi đã tưởng tôi lẫn xuống bể rồi.

Nói đoạn, vẫy đứa thị-tỳ đi.

CHƯƠNG THỨ XIII

Tôi về phòng, thuật lại hết mọi chuyện cho Cách-tư-thắc nghe, duy có việc tôi cũng với nàng Phôn-hạ-thắc định tình, thì tôi chưa nói cho ông ta biết.

Cách-tư-thắc nghe tôi nói, ngẫm nghĩ hồi lâu mà rằng :

— Ông với người ấy, sau này ông định cái cục ra thế nào ?

Tôi nói :

— Thế nào tôi cũng lấy nàng, không lấy được nàng thì tôi quyết không lấy ai nữa. Vả bây giờ nàng đã là người trung lập rồi.

Cách-tư-thắc nói :

Ông chắc rằng nàng không làm hại sự của ta ư ? Nàng mà nói hở ra một lời thì công việc của ta hỏng hết.

Tôi nói :

— Tôi dám chắc rằng nàng không tiết lộ cái việc của mình đâu.....

(*Còn nữa*)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

• TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo kinh tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thị không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ trước khi mua!

Ngày mùng 7 tháng năm, năm-thứ Khải-định thứ ba, tên Hội-viên phụng lời chỉnh phủ rằng:

Chiếu nay đại được phòng của MONTÈS qui công, có chỉ nên một thứ rượu bổ để dùng ngự dụng quen rồi hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phát tờ giấy cho qui được phòng chế-tạo để tỏ thành-ý.

Khâm thử.

內閣奉
制誥
欽試
太醫院
御藥房
准用
局方
金匱
丸散
膏丹
酒露
諸藥
發售

Rượu này đã kê-cứu theo thầy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Thủ bản chỉ đây. — Ngày 26 vừa rồi hồi 1 giờ sáng tên Tờ-khắc-Hùng là chauffeur của công-ti Hợp lợi, khi qua vườn hoa phố Nhà chung thì bị một lũ côn-đồ lấy dao đâm mấy nhát rồi chạy mất cả. Người chauffeur bị trọng thương lắm, phải đưa ngay vào nhà thương.

Sở Cẩm đang tra xét bọn côn-đồ.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » một gói. 0p.08

Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10

Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20

9007

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Sắp tết rồi. — Nói đến sắp tết thì trẻ con mừng mà người lớn lo; cái mừng của trẻ con tưởng chẳng đáng nói, mà cái lo của người lớn mới đáng nói: nào lo ăn, lo mặc, nào lo nợ, lo tết, tâm mươi nhăm thừ lo đỗ đồn cả vào từ bây giờ cho đến hết năm.

Lời nhủng sự lo ấy của người mình rất sốt sắng, nên khách-trú ở đây đã hiểu ý bảo nhau chở sang không biết bao nhiêu là thứ nữa: đường, mứt, chè, pháo, hương, vàng, tranh, liễn, hạt rưa, thủy tiên, v. v. toàn là những món mà người mình thích dùng để ăn tết cả, hình như tết đến mà nhà nào thiếu những món đó là suông, là kì không sang!

Những hàng-hóa gửi lên Vân-nam. — Những hàng-hóa gửi lên Vân-nam bằng hỏa-xa thì lệ đến tỉnh Lao-kay phải giữ lại để sở Thương-chính khám xét rồi mới được đi. Các nhà buôn thường kêu rằng vì cách khám xét đó làm ngăn trở sự bán buôn nhiều lắm.

Song xét ra là bởi tại mình khi gửi hàng đi không cẩn-thận, chỉ chiếu lệ làm tờ thông-hành (feuille de route) lược kê thứ hàng để vào sổ xuất-cảng thôi, chứ không có chữ kí nhận là đã khai trình theo luật Thương-chính.

Vậy muốn tránh sự phiền-phức ấy thì mỗi khi có hàng gửi đi Vân-nam nên xem kỹ lại lời dẫn số 83 và 85 trong sách dụ thuyết thương-chính (les termes des nos 83 et 85 des observations préliminaires en douane) mà khai trình cho cẩn-thận rõ ràng; đủ thứ hàng không phải trả thuế cũng thế (les marchand ses doivent êtres énoncées sous les dénominations admises par le tarif, même les marchandises exemptes de droits)

NA-CHAM

Đánh nhau chí mạng. — Sáng hôm qua vào hồi 9 giờ, có hai anh em tên bếp Khách bác nhau với tên Giản, rồi sinh ra lẫu đá nhau rất kịch liệt, máu me lênh láng, ai can cũng không được, sau vợ con tên Giản ra kêu khóc rầm rĩ, nhiều người đỗ ra lối mãi mới thôi, hiện tên Giản đã vào thưa trong quan Châu.

Hiếm nhà khách-sạn. — Từ khi con đường xe-lửa mở lên đến đây thì việc thương-mại xem ra càng ngày càng sầm uất, kẻ qua người lại rất đông, thế mà chỉ phiền một nỗi không có chỗ nào là nơi trú chân được cả, tuy cũng có một vài hiệu của các chú, nhưng lại bẩn thỉu quá, không ai buồn bước chân đến, mà bàn ghế ăn uống chẳng có, chỗ nằm chỗ ngồi thì không, không những người ở thành-phố phải chịu cái nỗi khó chịu đó mà vài hôm đến kỳ tải những hành khách qua lại không biết trọ vào đâu, giá người mình ai chịu bỏ vốn mở một nhà khách-sạn cho tử tế thì chắc mỗi lợi không phải là nhỏ.

Mở rộng phố. — Dân cư thị đông mà nhà cửa không có, tranh nhau mới thuê được nhà, có người đã phải kêu rằng nhà cửa trên này có lẽ đắt hơn Hanoi, vì mỗi chỗ kẻ vừa một giường cũng phải bạ đồng bạc, vậy nên quan trên đã sức cho lấp các nơi thung lũng giáp phố Thất-khê để lấy đất làm nhà, nhưng xem ra còn lâu mới xong.

VIỆC KINH-ĐÔ

Phố Gia-hội ngày nay. Giở xem bản địa-lỗ Kinh-đô Huế thì ai lại chẳng khen là một nơi phiền-ba đô-hội mà lại có đủ cả cảnh thấy tai sơn thanh, còn như về phần tiện lợi cho sự chở chuyên thì ngày trước dùng thủy-đạo phía đông có sông Hương-giang, phía tây có thượng-lưu sông ấy, nam có sông Lợi-nông, bắc có sông Đông-ba sông Vạn-xuân bốn bề bao bọc lấy đô-thành rất tiện lợi cho việc thông dụng vận tải bằng đường nước. — Nay có thêm con đường xe hỏa suốt dọc tự bắc chí nam thì càng ngày sự phát-đạt về nghề thương mại tưởng cũng chẳng hưng lắm. Thế mà cách vài mươi năm trở lại đây thì lối phố Đông-ba Gia-hội xem có vẻ thịnh-vượng lắm, mà trong khoảng mươi năm trở lại đây hai lối ấy, (nhất là phố Gia-hội) lại xem có vẻ suy đồi quá, duy còn mấy phố người Tàu buôn bán hàng xuất cảng cũng một vài phố của người ta bày đồ hàng vật mà suốt ngày quan khách đi lại lối ấy, xem cũng vắng tanh, đã nên một cảnh tượng quạnh hiu buồn bực.

Ai ngờ ngày nay mới trong sáu bảy năm đã tiệm thấy có trường hát mới mở, rồi dần dần có lắm phố người ta đua nhau bán buôn thập vật và tơ lụa, rồi lại có các hàng buôn lớn của người Âu và tiệm rượu và trường học của nhà giòng. Từ đó đến nay đã thấy càng ngày càng cơ phát đạt hơn trước.

Mãi đến nay thì đã lắm cửa hàng lớn nào là người Tàu, người ta bày ra các cơ xưởng dệt và hàng phố lớn bán đủ các hóa hạng chẳng khác nào lối đường trước chợ Đông ba ngày nay, tưởng rồi đây lối ấy sẽ thịnh-vượng hơn xưa mà lâu đài nhà cửa lại chồng chập chen chúc đó chứ.

Ấy là lối Gia-hội tuy có khuất mà nay đã động người qua lại, thì phố Đông-ba cũ tưởng cũng sẽ được như thế, song cớ sao chẳng thấy, tưởng chỉ vì lối nhà cũ của ta cứ còn y như trước, nên không biết bày hàng gì cho được. Vậy ai có tiền làm nhà mới ở lối ấy theo kiểu mới cho cao rộng như những phố mới ở đường Gia-hội chắc cũng thấy phát lắm ngay bây giờ.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-NGÃI

Ai phông tay trên? — Một ông phú-hộ kia, sau khi chết để lại gia-tài đến sản rất nhiều, ước dư trên mười vạn đồng. Nhưng không ngờ khi tang tế xong rồi, trong gia-đình sinh ra nhiều chuyện rắc rối, vợ con đến nỗi kiện cáo nhau. Người vợ bé ông thì kiện xin chia gia-tài. Còn về phần người con trưởng ông thì kiện xin gia-tài ấy đừng chia với đợi sau ba năm sẽ hay. Người trong nhà tranh cạnh nhau hoài, ngờ đâu lại kẻ ngoài được lợi. Số là người vợ bé thấy tuế chưa yên, bèn dụng tâm với một người bà con mụ và mật bảo người ấy đêm tối vào nấp bên cửa sổ nhà mụ, và dặn rằng khi nào thấy thoáng mụ đi ngang qua thì đánh tiếng giả ho để mụ biết mà đưa cái hòm chứa bâu vàng bạc mà mụ đã giấu được bấy lâu cho, kẻo ban ngày thì sợ người con lớn cùng bà con bên chồng hay được thì không xong việc; mụ lo dâu vào đấy xong xuôi. Bắt đồ tai vách mạch rừng mưu ấy lọt vào tai một chàng ở cạnh làng diễng hay được, chàng ta bèn giả dạng người bà con mụ, đến chắp choạng tối chui vào rào núp bên xó hè trước, chờ cho thật tối vào chực nơi cửa sổ, quả thấy mụ đi qua đi lại, chàng biết trúng kế đánh tiếng giả ho lên, mụ ta nghe ho tưởng thiệt, và lại trời tối nhìn mực, biết đâu mà phân biệt giả chơn, cứ mang cả cái hòm qui báu đút ra cửa sổ nhỏ, chàng ta vờ được mừng quá, lập tức đem đường tẩu-thoát. Còn người bà con mụ đến sau nghe động tiếng người chưa dám vào, chờ lúc chàng kia đi rồi, mới dám vào, đợi mãi không thấy, sợ lâu e gia nhơn nã trộc, phải trở về ngay. Sáng ngày mụ già đi chợ, ghé vào nhà người em hỏi lại, thì tế ra một hòm của báu dành để bấy lâu dàng giá hơn 5, 7 nghìn đồng, không biết đưa gian nào đã dùng kế giả mưu gian mà phỏng tay trên mất.

Cái hại cờ-bạc. — Cái hại cờ-bạc ở tỉnh này coi như đã lan khắp cả tỉnh, thậm một thêm nhiều, khiến cho nhiều người vì đó phải tan cơ nát nghiệp, bỏ vợ lìa con, sinh ra điều đáng trộm cướp. Là nữa các bậc phẩm-giá thanh cao mà cũng ra trò sướm sỡ, vì vậy cho nên cái hại cờ bạc lại càng hoành hành không hề có kiêng nể gì cả. Mong rằng quan trên sẽ thấu biết cái hại này cho, nếu không thì sau này còn hại dến thế nào nữa đấy.

(Xem tiếp kỳ tới).

CÓ NHÀ BÁN

Phố Hai Tương, tức là phố hàng Giấy, số 2. (đàng sau nhà cô Bé tỷ, phố hàng Bạc).

Ai muốn mua, thì hỏi ở đấy.

3736

SẢN NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ năm 27 décembre 1923

CƯỜNG ĐẠO HỮU
LƯƠNG-TÂM

Tối thứ sáu 28 décembre 1923

Diễn hai tích:

Tích thứ nhất:

GIÁ-XƯƠNG BẠO NGHĨA
(Hát chèo)

Tích thứ hai:

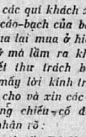
ĐẠI-CHIẾN BĂNG-ĐỨC
(Trẻ-con hát)

HỎI CÁC NHÀ MẮC BỆNH XUYẾN, BỆNH HEN!

Đừng thấy mắc bệnh mà đã nản lòng, nên dùng thuốc ABYSSINIE EXIBARD (REMÈDE d'ABYSSINIE en POUDRE) bằng bột, bằng thuốc lá hút, thì thấy dễ chịu ngay, và khỏi tức thì.

Có bán tại: H. FERRÉ & Cie, 28, Rue Richelieu, Paris, và các hàng Bào-chế.

Gởi bán tại { BLANC, Hanoi MONTÈS, Hanoi

Sâm, Que, Thục, Cao

Bán tại hiệu QUẾ-LÂM

số nhà 20, phố Phúc-kiến

Chủ nhân: DƯƠNG-BÁ TRẠC

Hàng thực tốt, giá thực rẻ

Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.

2695

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng: nếu mua báo thì phải trả tiền trước. Vậy các ngài gửi báo mua thì gửi tiền cho; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ tấm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhân rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đóng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54; Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ống để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép nay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những số gửi tiền cùng các biên-lai lợi để liện dự-định việc giả tiền.

Khi nhận số sẽ có biên-lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên
P. Pon. E. CHATAIGNEAU,
2094. Y. M. GRENDS.

祥和裕·
YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 266

Bản-hiệu có bán buôn các thứ rác nhiều, hàng tốt nhiều lắm, hàng thật rẻ, giá thật rẻ

Có bán sỉ hàng tạ (Bán-lẻ như the, nguyên, Kinh, lụa, hàng, quế, rốn nón, vỏ hàng Bengale như Tinh, tiêu, nón nón.

Nay mới có đủ các mặt hàng thêm, mượn đưa mỗi mặt rộng khổ. Những hàng này bán buôn trọng tiền, chỉ không bán lẻ vì không có nhân giữ đi các tỉnh, vì hàng cần nguyên không thể cất được.

Quí-khách ở gần nên đến bản-hiệu mà mua, còn ở xa thì gửi thư về, bản-hiệu sẽ gửi mượn ngay, bảo-kiểm.

Cẩn-bạch

2810 YU-WO-TSEONG

防海內河

泰金號正
茶名子獅

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tầu Ô-long, Liên-tâm, Thủy-tiên, tại Haiphong hiệu là KIM-THÁI, số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, và hiện tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3 cũng có một chi-điểm mới mở. Vậy xin kính mời các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thư đến bản hiệu mua cũng được.

Xin nhận cho kỹ các hiệu chè:

KIM-THÁI hiệu sư-tử; **CÔNG-THÁI** hiệu kỳ-lân và **LÂM-MẬU**, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.

Các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI

Haiphong, phố Khách, số 140
Hanoi, phố hàng Ngang, số 3

2101

Số 20

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ như ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng-văn tài-nữ » lấp lấu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào đánh hỏng xiển-lão thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tống-tin vẫy mời ngỗ lời cho mói-nhân biết rằng:

— Ta muốn mua một đứa con gái thông hiểu chữ-nghĩa, dầu tốn bạo nhiêu tiền, ta cũng không cần.

Các mói-nhân thấy *Tống-tin* chịu trả giá cao, mới đưa đi xem hết nhà này đến nhà khác, mà xem đi xem lại, chưa được đám nào vừa ý. Một hôm, có *Tôn* mói-bà đến nói:

— Có một người tuyệt sắc nữ-tử ở tại *Liễu-hạng*, chữ viết rất tốt. Nếu tiên-sinh chịu trả 300 lạng bạc thì tôi xin bảo nó hãy viết thử để tiên-sinh xem.

Tống-tin nói:

— Số 300 lạng cũng chẳng lấy gì làm nhiều, nhưng cần phải viết thử ở trước mặt tôi mới được.

Tôn mói-bà nói:

— Nếu vậy thì ngày mai ta theo mụ cũng đi xem.

Đến ngày hôm sau, quả nhiên *Tống-tin* theo mụ mối đến một nhà kia, mụ đưa ra một đứa con gái trạc độ 15 hoặc 16 tuổi, diện-mạo cũng bình thường. Đứa con gái cúi chào rồi ngồi ở bên án tại trước mặt *Tống-tin*. Trên án đã bày sẵn các thứ nghiên bút giấy mực.

Tôn mói-bà chạy đến mài mực giúp, lại cầm cây bút đưa cho đứa con gái mà bảo rằng:

— Con nên viết một bài thơ để tiên-sinh xem.

Đứa con gái ấy cầm lấy cây bút, còn xoay đi xoay lại mãi, chưa dám đặt xuống viết. *Tôn* mói-bà lại giục-giã mà rằng:

— *Tống* tiên-sinh đây không phải như ai đâu, không can chi mà bỡ thẹn, cứ viết! cứ viết!

Đứa con gái bị mụ mối giục-giã, bất-đắc-dĩ phải hạ bút viết. Viết trong hồi lâu, mới được 4 chữ « *Vân-đạm phong-khinh* » rồi đặt bút xuống không chịu viết nữa. *Tôn* mói-bà lại nói:

— Con cố viết thêm mấy chữ nữa để tiên-sinh xem thì tiên-sinh mới tin là chân tài.

Đứa con gái ấy lại gắng-gượng viết thêm 3 chữ « *Cận ngọ thiên* » nữa, rồi đặt bút xuống, nhất định không chịu viết. *Tống-tin* xem xong, cứ tủm-tỉm cười.

Tôn mói-bà nói:

— Tiên-sinh chớ nên khinh thường, khắp thành *Dương-châu* này tiên-sinh cứ tìm một đứa con gái viết chữ được như thế, tưởng cũng hiếm có lắm thay!

Tống-tin cười mà bảo rằng:

— Phải rồi!

Nói xong, cho tiền rồi lui ra. *Tôn* mói-bà nói:

— Nếu người thế này mà tiên-sinh cũng không vừa ý thì khó tìm đâu hơn nữa!

Một hôm, lại có một mụ *Vương* mói-bà đến nói:

— Có một người con gái biết làm thơ, thật là xuất-khẩu thành chương, tất phải 500 lạng mới được.

Mụ đưa *Tống-tin* đi xem thì ra người con gái ấy chính thuộc được mấy bài Đường-thi, đã nổi tiếng là biết làm thơ. *Tống-tin* xem đi xem lại, tịnh không có chút nào là thông hiểu văn tự cả. Từ bấy giờ mới không nghĩ chi đến việc tìm mua nữa.

Cách mấy hôm sau, *Đậu-quốc-nhất* đã đến cung chức. Khi *Đậu-quốc-nhất* đến thì *Tống tin* tức khắc tìm vào yết-kiến ngay. *Đậu-quốc-nhất* nghĩ cái tình oan khổ của *Tống-tin* khi trước vì mình mà bị đánh đòn 10 cây, cho nên tiếp-đãi một cách rất long trọng.

Đậu-quốc-nhất bảo *Tống-tin* dọn đồ hành-lý sang ở *Quỳnh-hoa-quán*, lại tặng-tống các thứ tài-vật cho đủ dùng. Thỉnh-thoảng thân-hành ra thăm hỏi, hoặc mời vào nhà tư để uống rượu nói chuyện. Gặp ai cũng ca-tụng *Tống-tin* là một tay đại-tài trong làng thơ.

Chẳng bao lâu *Tống-tin* nhờ có *Đậu quốc-nhất* khen ngợi mà danh-tiếng lừng lẫy, các bậc hương-thân cùng các tay tứ-khách đều tranh nhau đến cầu thân, để kết bạn văn-thơ. *Tống-tin* thấy vậy, dương dương đắc ý, vẫn tự nhận là *Tư-mã tương-như* tái sinh.

Tống-tin lại đến các Huyện-quan xin một vài việc để lấy tiền tiêu, các Huyện-quan nể *Đậu-quốc-nhất* đều phải giáp đỡ, vì thế mà được dư dụ, hàng ngày vẫn cùng bạn-hữu tụ-họp ở trong xóm bình-khang.

Bấy giờ *Tống-tin* lại nghĩ đến việc tìm người con gái biết chữ. Lúc đầu còn định tìm giúp cho *Sơn-hiền-nhân*, về sau thì có ý tự mình muốn thụ-dụng. Các mói-bà thấy *Tống-tin* bấy giờ vừa có tài vừa có thế, không giống như trước, ai nấy đều lại hết sức phụng-thừa.

Các mói-bà ngày nào cũng đưa *Tống-tin* đi xem những nhà có con gái biết chữ, nhiều đứa đã thông-hiểu đôi chút, chỉ vì *Tống-tin* khi trước đã từng được trông thấy *Sơn-đại* là bậc quốc-sắc kỳ-tài, cho nên mấy kẻ nhan-sắc loàng-nhoàng, văn-tự vỡ-vẽ kia không khi nào chịu để vào trong con mắt xanh vậy.

Một hôm, *Tống-tin* đi xem một người con gái không vừa ý, nhân vì mói-bà đưa lên đi đường xa mệt-nhọc và bị đói lòng, khi bắn vào ngồi nghỉ lại trong nhà quán ăn, liền sỉ-mắng mấy người mụ mối thậm-tệ, lại đứng dậy giơ tay đấm tát, mấy có ông cụ già đầu bạc ngồi gần đấy hết sức tìm lời khuyên-giải, bấy giờ hắn mới chịu lên kiệu đi.

Khi *Tống-tin* đi khỏi rồi, ông cụ già ấy hỏi các mói-bà rằng:

— Hắn là người thế nào mà dám kiêu-ngạo càn-dỡ, bắt nạt các bà như thế?

Các mói-bà nói:

— Ông ta thần-thế gớm-ghê lắm! bởi vậy chúng tôi đành chịu ông ta sỉ-mắng, còn hơn là để ông ta đưa vào đến quan!

Ông cụ giảng-hòe nói, lại kinh-ngạc mà hỏi rằng:

— Ông ta là hạng người nào, xin các bà nói rõ cho tôi được biết.

Các mói-bà nói:

Vâng! Để rồi chúng tôi thuật chuyện cho cụ nghe.

HỒI THỨ VI

Các mói-bà thấy ông cụ già khuyên giải *Tống-tin*, để cho *Tống-tin* khỏi đánh, khi *Tống-tin* đi khỏi, ông cụ già lại hỏi *Tống-tin* là hạng người nào, bấy giờ các mụ mói thuật chuyện cho ông cụ nghe rằng:

Ông ta họ *Tống*, là một bậc đại-tài đã nổi danh-tiếng ở *Sơn đông*. Ông ta bạn thân với quan *Đậu* tri-phủ. Quan *Đậu* tri-phủ vẫn khen ông ta làm thơ không kém gì *Lý-bạch* và *Đỗ-phủ* đời *Đường*. Khi ông ta ở chốn kinh-thành, hoàng-đế đã triệu vào bệ-kiến. Ông ta là một người có danh-tiếng lừng-lẫy, cho nên các bậc hương-thân và tứ-khách đi lại cầu-thân với ông ta. Ông ta lại muốn mưu một đám hôn-nhân, nhưng chúng tôi đưa đám nào, ông ta cũng không thuận, vì thế mà ông ta sỉ-mắng chúng tôi vậy

(Còn nữa)

Cái nỗi khổ của con nhà nghèo. — Vừa rồi, có một đứa bé độ vài tuổi bị chó cắn mất cả bộ đồ, chỉ còn cái thận-nang mà thôi, may thay bố mẹ nó liền đem lên nhà thương điều trị, nay cũng đã khỏi, mà chắc rằng đứa bé này về sau đường dục không còn mong gì được nữa.

Nguyên là cha mẹ nó ở nhà quê, nghèo khó đi làm cả ngày, sớm tối chăm lo ngoài đồng ruộng không trông nom được con. Một hôm đi làm đặt con một mình trong nhà vắng, rồi bị con chó chạy tới thấy đứa bé nằm giơ cả bộ đồ ra, chó ngỡ vật gì liền vồ tập một miếng đứt ngay. đứa bé bị chó cắn la khóc vang dậy xóm diềng, vừa may có mụ ở bên cạnh nghe trẻ khóc la quá, chạy qua dòm thì thấy vậy, đứa bé máu me lênh láng, mụ bèn đánh đuổi con chó chạy đi, rồi tin cho cha mẹ đứa bé ấy biết, cha mẹ nó hay chạy về liền mang lên nhà thương.

Bệnh hen

Dùng thuốc nước và thuốc bột trị chứng hô và chứng suyễn. ESPIC 2$.25 một hộp. Bán tại tất cả các hàng Bào-chế và tại phố St-Lazare, số 28, Paris. Nên nhận cho kỹ J. ESPIC ở trên đầu chữ.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

泰 LỢI-THÁI 利

110, Rue des Changeurs, 110

HANOI

Bản-hiệu chuyên nghề ngót 20 năm, buôn bán thực thà, được nhiều quí-khách chiếu-cố, hằng ngày vẫn gửi vàng và đồ vàng đi bán các tỉnh trong cõi Đông-pháp và Cao-miên Laos.

Dù khách quen hay lạ, hễ gửi Commande mà có đặt ít tiền trước thì bản hiệu cũng chiếu theo thời giá mà gửi đồ đến tận nơi. 2065

痔醫林桂照

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUA BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (*tức là bệnh lòi tí*) *thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như còn đến khi đại tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng nề sau khó chữa.*

Khi sưa chữa bệnh này đều dùng dao cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi dùng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không nói, chỉ trong mấy hôm thôi những nắt mụn tự kỳ rạng rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì giờ. Vậy ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến.

M. TCHUONG-QUAY-LAM

26, Phố hàng Đường, — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.

Các lính xa đều xin hẹn tiếp.

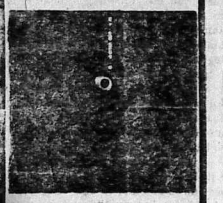
Thư từ xin trả lời ngay. 2090

BÁN ĐỒN-ĐIỀN

Một cái đồn-điền rộng 650 mẫu tây muốn bán.

Hỏi tại số 54, Phố Strasbourg, Haiphong. 3725

CẢ ĐÊM KHÔNG NGỦ ĐƯỢC!

. . . . . Khổ quá!

Vậy muốn ngủ ngon dấc có gì là khó đâu. Cứ uống thuốc SIROP FOLLET thì cả đêm ngủ yên và dễ chịu ngay.

Dùng thuốc SIROP FOLLET, thì ngủ yên dấc ngay, và yên ổn để dịu được lâu. Uống thuốc được mấy phút đồng hồ thì đau đớn bớt ron đến đâu cũng thấy dễ chịu ngay.

Đau gan, đau xương, đau thận, đau gan, dứ dội đến đâu, dùng thuốc SIROP FOLLET cũng trừ được một cách thần diệu. Dùng thuốc ấy thì đau gần ở đâu cũng trị được một cách rất chóng. Hoặc đau ở đầu, ở răng ở xương xưởng v. v. đều vậy.

Thuốc SIROP FOLLET trị bệnh ho cũng diệu lắm dù ho đến thế nào cũng vậy. Thế cho nên người ta thường dùng để trị bệnh ho con.

Người lớn có thể uống được 3 thìa xúp một ngày không có điều gì ngại cả. Con trẻ thì uống 3 thìa cà-phê.

Các hàng bào chế đều có bán.

Chính điểm : Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris.

• Dùng thuốc phải cần-thận mới được! •

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và rất **quí** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Vì bận nhiều việc riêng khác, nên tôi đã bán và nhượng lại hiệu Bào-chế Pháp-Việt của tôi đã lập ra ngày 1er Août 1923 ở Hà-đông cho ông Trần-bá-Khang ngày 13 novembre 1923. Vậy kể từ hôm ấy trở đi tôi không giữ trách-nhiệm hiệu ấy nữa. Xin các ngài ai có hội hạn gì hiệu, hoặc có nợ kể từ khi mở hiệu thì xin cứ trả hay đòi hỏi ở ông Trần-bá-Khang vì tôi đã tính-toán và giao hết các khoản cho ông ấy rồi; không còn dự gì đến nữa.

Nay kính-cáo

NGUYỄN-THÀNH

Nguyên chủ hiệu Bào-chế Pháp-Việt ở tỉnh Hà-đông.

Chỗ ở mới: M. Nguyễn-Thành, Propriétaire de Mines (chủ mỏ) Rue Bruxelles (phố nhà Thờ) Hà-đông. 3743

AI MÀ DÙNG THUỐC HUỘN của ông Lương-y DEHAUT mà XỔ thì chẳng cần chi phải CỮ ĂN và an dưỡng trọng phòng. Thuốc huộn này dễ uống lắm và đã mau xổ lại xổ rất êm thấm.

Bán tại Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Faubg. St-Denis, Paris, và khắp trong các tiệm thuốc đều có bán.

QUINQUINA CUSSAC

BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cái vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới đau khỏi được phục-sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt-rét cùng bệnh mệt nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

Hiệu GUIONEAUD FRÈRES

HANOI — HAIPHONG

Đứng làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酪補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每晚吉吉班每吉班沒嘰嘰歇喫精

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

2099 *31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi*

KIM-CƯƠNG XIÊM

Bản-hiệu mới về một ít KIM-CƯƠNG XIÊM để làm mặt-nhẫn và hoa-tai, thật-sáng và nhánh lắm chẳng kém gì kim-cương tây. Quí-khách nên đến chọn mau kẻo hết mất cơ-hội, vì thứ này cũng hiếm, không thường có, đem đi làm quà mấy đám cưới thì rất quí, thật là sang-trọng.

Kỳ tàu này mới sang

Laine complets et pardessus, imperméable cùng các thứ hàng tơ lụa Tây-Nam rất mới. Giá bán phải chăng.

Xin hỏi: **Hiệu NAM-THỊNH**

Soieries — 6 Rue des Cantonnais — Hanoi

Hỡi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại. Cả cước độ hơn một đồng một lọ. 2083

LÒ RƯỢU HOMMEL

Vô-danh công-ty, vốn có 1.000.000 quan tiền tây

Tổng-cục số 110, Phố hàng Trống Hanoi

Rượu bia thượng hạng theo cách vệ-sinh

ĐẠI-BIỂU:

Cả thùng ngâm nước đá sẵn

Bóng chai lớn

Bóng chai nhỏ

Ở tỉnh Haiphong là ông Denis Frères

Ở tỉnh Yunnan là ông Hock-Guine-Seng

RƯỢU BIA HOMMEL

Hạng rất ngon và giá hạ hơn cả.

Ai muốn đặt hàng thì cứ gửi thơ đến Lò rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110. 2085

Ở đâu bán thuốc-lào ngon mà hạ-giá??

Bản-hiệu chuyên-nghiệm về nghề thuốc-lào đã lâu năm, đâu đâu cũng từng biết tiếng.

Kén toàn thuốc ngon, êm-giọng, không sóc mà lại thơm-tho! Gởi hàng đi khắp mọi nơi bằng cách giao-ngân lĩnh-hóa.

KÍNH-CÁO

Đại-lý hiệu Hoành-Phát

LY-SENG-BAO

42, Phố Hàng Bồ, Hanoi, 2082

NƯỚC HOA THƠM Cô Ba

PACHOD Frères & Cie LYON

2050

Hàng tốt giá rẻ

Hàng-đào hiệu LƯƠNG-THÔNG-HING.

Hai mươi năm lẻ, tiếng lừng gần xa.

Đồ vàng, đồ bạc, đồ ngà.

Kim cương bảo thạch cũng là chán-châu,

Của sang vật lạ thiếu đâu,

Kiểu làm lại sẵn thợ Tàu thợ Nam.

Hồng kông thêm thợ Tàu sang,

Thợ làm cẩn thận giá hàng phải chăng,

LƯƠNG-THÔNG-HING.

Bijoutier,

41, Rue de la Soie, 41

HANOI

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

- Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghịp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

寶華人竹韓門舊浦行內紂京東

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng này nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán tết này thì thật là tinh sảo, thừa đã lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.

Xin các quí-khách có lòng chiếu cố thì mau đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đêm ngày đến bản hiệu cũng xin nhất luận đều đến.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA, Bijoutier

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)